

Sygn. akt V U 53/21

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 15 października 2021 r.

**Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych
w następującym składzie:**

Przewodniczący: Sędzia Beata Łapińska

Protokolant: st. sekr. sądowy Karolina Rudecka

po rozpoznaniu w dniu 17 września 2021 r. w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w T.

z udziałem Y. S.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

o ustalenie podlegania ustawodawstwu polskiemu

na skutek odwołania (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością

w T.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T.

z dnia 13 listopada 2020 r. sygn.: (...)

1. zmienia zaskarżoną decyzję, w ten sposób, że zobowiązuje Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. do wydania odwołującej się spółce (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. zaświadczenia o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do osoby uprawnionej na formularzu (...) dla Y. S. na okres od 3 lipca 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.,

2. zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. na rzecz (...) Sp. z o.o. z siedzibą w T. kwotę 180 (sto osiemdziesiąt) zł tytułem zwrotu kosztów zastępstwa procesowego.

Sygn. akt V U 53/21

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 13 listopada 2020 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił wydania zaświadczenia A 1 dla obywatela Ukrainy Y. S. za okresy :

- od 3 lipca 2020 r. do 31 grudnia 2020 r.

W uzasadnieniu zaskarżonej decyzji organ rentowy podniósł, iż zasady ustalania właściwego ustawodawstwa regulują przepisy : rozporządzenia (WE) nr 883/2004 , rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji

systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 284 z 30 października 2009 r. z późn. zm. I rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1231/2010 z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich , którzy nie są objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz. Urz. Nr L 344 z 29 grudnia 2010 r. , zwanego dalej rozporządzeniem (UE) 1231/2010 .

Podniósł, iż w myśl art. 1 rozporządzenia (UE) nr 1231/2010 przepisy rozporządzenia nr 883/2004 i rozporządzenia nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich , którzy nie są objęci tymi rozporządzeniami pod warunkiem że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji , która pod każdym względem dotyczy więcej niż jednego państwa członkowskiego . Organ rentowy podkreślił, iż motyw 11 preambuły rozporządzenia nr 1231/2010 wskazuje jednoznacznie, że powyższe rozporządzenia powinny mieć zastosowanie tylko o tyle o ile dana osoba już legalnie zamieszkuje na terytorium państwa członkowskiego . Legalne zamieszkanie powinno być zatem warunkiem wstępnym do stosowania tych rozporządzeń. Organ rentowy dalej zaznaczył, iż do oceny czy obywatel państwa trzeciego legalnie zamieszkuje w Polsce przyjmowane są 2 kryteria :

- 1) Dokument uprawniający do pobytu w Polsce
- 2) Obowiązek podatkowy w Polsce.

Tylko w ocenie organu rentowego spełnienie tych dwóch kryteriów wskazuje na legalność zamieszkania w Polsce, a dokumentem to potwierdzającym są : zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt czasowy oraz pracę i wiza S. lub wiza krajowa wydana w celu :

- a) wykonywania pracy w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy na podstawie wpisanego do ewidencji oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi – ar. 60 ustęp 1 pkt 5 ustawy z 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (dz. U. z 2017 r. poz. 2206 z późn . zm.) .
- b) wykonywania pracy , o której mowa w art. 88 ustęp 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w okresie nieprzekraczającym 9 miesięcy w roku kalendarzowym – art. 60 ust. 1 pkt 5a ustawy o cudzoziemcach
- c) wykonywania pracy innej niż określona w art. 60 ustęp 1 pkt 5 i 5 a ustawy o cudzoziemcach
- d) korzystania z uprawnień wynikających z posiadania Karty Polaka , oznaczonej symbolem D 18

Natomiast zdaniem organu podatkowego, aby wykazać obowiązek podatkowy w Polsce należy się jego zdaniem legitymować zaświadczeniem o miejscu zamieszkania dla celów podatkowych (Certyfikatem Rezydencji) wydanym przez organ podatkowy.

Analizując sytuację prawną obywatela Ukrainy, którego przedmiotowy wniosek dotyczy organ rentowy podniósł , iż w spornym okresie posiadał on wizę uprawniającą go do pobytu w Polsce i legalnej pracy przyznanej na okres od 11 października 2019 r. do 9 października 2020 r.

Przy czym organ rentowy zaznaczył, iż zgodnie z art. 15 zd ustęp 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem (...)19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjami kryzysach (Dz. U. z 2020 r. poz 1842) jeżeli ostatni dzień okresu pobytu cudzoziemca na podatnie wizy krajowej przypada w okresie zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii , ogłoszonego w związku z zakażeniem wirusem Sars – Co V – 2 , okres pobytu tej wizy oraz okres ważności tej wizy ulega przedłużeniu z mocy prawa do upływu 30 dni dnia następnego po dniu odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni .

Brak jest jednak zdaniem informacji czy w/w jest w Polsce rezydentem podatkowym w całym spornym okresie.

Podsumowując organ rentowy w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji zaprezentował pogląd, iż z uwagi na fakt, że w całym spornym okresie Y. S. nie wykazał obowiązku podatkowego w Polsce to nie spełnił on jednej z dwóch przesłanek warunkujących przyjęcie legalnego zamieszkania i wobec tego nie mają do niego zastosowania przepisy rozporządzenia (WE) nr 883/2004 i rozporządzenia (WE) nr 987/2009 , co w konsekwencji skutkowało odmową wydania zaświadczenia A1 o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego dla uprawnionego obywatela Ukrainy wymienionego w zaskarżonej decyzji.

Powyższą decyzję odwołaniem zaskarżył **płatnik składek (...) sp. z o.o.** z siedzibą w T. zaskarżając ją **w całości** i wnosząc o ustalenie przesłanek do wydania zaświadczenia o polskim ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do zatrudnionego u niego obywatela Ukrainy wymienionego w zaskarżonej decyzji w okresie w niej wskazanym .

W uzasadnieniu odwołania skarżący wskazał, że zgodnie z art. 1 rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr: (...) z dnia 24 listopada 2010 r., rozporządzenie (WE) nr: (...) oraz i rozporządzenie (WE) nr: (...) mają zastosowanie do obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, jak również do członków ich rodzin i osób pozostałych przy życiu po ich śmierci, pod warunkiem że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji, która pod każdym względem dotyczy więcej niż jednego państwa członkowskiego.

Odwołujący wskazał, że kwestią podawaną w wątpliwość przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest to, czy osoba, której miałoby dotyczyć zaświadczenie A1, legalnie zamieszkuje na terytorium Polski.

Odwołujący podniósł nadto , że kwestią podawaną w wątpliwość przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych jest to, czy osoba, której miałoby dotyczyć zaświadczenie A1, legalnie zamieszkuje na terytorium Polski. Dodał, iż Rozporządzenie nr: nr: (...) nie wskazuje kryteriów dla oceny spełnienia tej przesłanki. Błędnie zdaniem odwołującego organ rentowy utrzymuje, że do stwierdzenia, czy obywatel państwa trzeciego legalnie zamieszkuje w Polsce niezbędny jest m.in. dokument potwierdzający obowiązek podatkowy w Polsce (dokument potwierdzający rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy. Taki dokument (tzw. certyfikat rezydencji) zgodnie z definicją zawartą w art. 5a pkt 21 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oznacza zaświadczenie o miejscu zamieszkania podatnika dla celów podatkowych wydane przez właściwy organ administracji podatkowej państwa zamieszkania podatnika. Certyfikat rezydencji ma służyć określeniu miejsca opodatkowania poszczególnych dochodów i majątku, podlegania/niepodlegania nieograniczonemu lub ograniczonemu obowiązkowi podatkowemu, może być wydany po potwierdzeniu spełnienia okresu przebywania na terytorium RP przez co najmniej 183 dni w roku podatkowym i posiadania na terytorium RP ośrodka interesów życiowych, nie jest przewidziany do wydania automatycznie, jako obowiązkowy w przypadku każdego podatnika (obywatela polskiego lub cudzoziemca). Tym samym tzw. certyfikat rezydencji nie tylko nie został z definicji przewidziany jako dokument potwierdzający legalne zamieszkiwanie (legalne zwykle przebywanie) na terytorium RP, ale wystawiany jest na podstawie innych, dalej idących kryteriów prawnych, nieprzewidzianych w takim zakresie do zastosowania przy ocenie legalnego zamieszkania na potrzeby wydania zaświadczenia A1. Skarżący podniósł nadto, iż brak jest po stronie ZUS uprawnienia do bezwzględnego żądania wykazania legalnego zamieszkania przez pozyskanie takiego dokumentu, gdy jego posiadanie nie jest obligatoryjne i jest uzyskiwane na podstawie oceny spełnienia kryteriów nie pokrywających się w pełni z kryteriami możliwymi do zastosowania przy wystawianiu zaświadczeń (...). Nie przedłożenie certyfikatu rezydencji nie może natomiast stanowić podstawy do odmowy wydania takiego zaświadczenia w postępowaniu toczącym się w ZUS.

Odwołujący zaznaczył, iż kierowcy , obywatele Ukrainy pomimo legalnego zatrudnienia i odprowadzania składek na ubezpieczenie społeczne jak również zaliczek na podatek dochodowy, ale zatrudnieni na krótszy okres niż 183 dni byłiby w takiej sytuacji w ogóle pozbawieni możliwości uzyskania zaświadczenia (...) co jest niezbędne do podjęcia pracy w charakterze kierowcy w transporcie międzynarodowym co ewidentnie narusza wskazane w odwołaniu przepisy wspólnotowe.

Poza tym zdaniem odwołującego występowanie o wydanie certyfikatów rezydencji w każdym przypadku zatrudniania przez przedsiębiorców cudzoziemców wykonujących pracę w różnych państwach członkowskich generuje dodatkowe koszty działalności związane z obowiązkiem ponoszenia związanych z tym opłat i stanowi nadmierną uciążliwość. Ponadto odwołujący podkreślił, iż jest jedynym pracodawcą obywatela Ukrainy, a jego siedziba znajduje się w Polsce. Ubezpieczony legitymuje się legalnym zamieszkaniem w Polsce, co potwierdza zarówno umowa o pracę jak też dokument potwierdzający legalny jego pobyt i zatrudnienie. W tej sytuacji nieuprawnione jest żądanie złożenia dokumentu potwierdzającego obowiązek podatkowy w Polsce (rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy. W szczególności źródłem prawa w tym zakresie nie może być pismo Prezesa ZUS-u z dnia 30 kwietnia 2018 r. z którego wynika, iż od dnia 2 maja 2018 r. zmieniły się zasady dotyczące wymaganych dokumentów poświadczających legalność zamieszkania obywateli państw trzecich w Polsce i obok jednego z tytułów pobytowych takich jak: zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt czasowy oraz pracę i wiza S. lub wiza krajowa, uznanie rezydencji podatkowej obywatela państwa trzeciego w RP za bezwzględnie obowiązujące kryterium do uznania pobytu cudzoziemca na terytorium Polski za legalny.

Jak wskazał skarżący w odwołaniu ubezpieczony ma zezwolenie na pracę w Polsce. Jest też w Polsce zameldowany. Posiada rachunki bankowe w Polsce. W Polsce płaci podatki. Składki ZUS od wynagrodzenia pracownika opłacane są w Polsce, jak również figuruje on w rejestrze PESEL. Te okoliczności są bezsporne. Posiadanie zaś zaświadczenia (...) jest niezbędne dla kierowcy w transporcie międzynarodowym, a za ich brak płatnik składek może być ukarany wysokimi grzywnami, a nawet zawieszeniem usług transportowych.

W odwołaniu skarżący powołał się na orzecznictwo sądów powszechnych, które podziela stanowisko zawarte w odwołaniu, w tym, m.in. na wyroki: Sądu Okręgowego w Warszawie – Praga w Warszawie w sprawie VII U 114/19, Sądu Apelacyjnego w Łodzi III AUa 1256/18, III AUa 1301/18, III AUa 1263/19 oraz Sądu Okręgowego w Piotrkowie Tryb. VU 1387/19.

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. wniósł o jego oddalenie przedstawiając taką samą argumentację prawną jak w uzasadnieniu decyzji będącej przedmiotem oceny w niniejszym postępowaniu.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Płatnik składek (...) Spółka Z o.o. prowadzi działalność gospodarczą w zakresie transportu drogowego towarów. Siedziba firmy znajduje się w T..

(bezsporne)

Y. S. od 3 lipca 2020 r. roku jest zatrudniany przez (...) Spółka z o.o. w siedzibą w T. na podstawie umowy o pracę w charakterze kierowcy ciągnika siodłowego w transporcie międzynarodowym, w pełnym wymiarze czasu pracy, na czas nieokreślony

(dowód: umowa o pracę z 3 lipca 2020 r. – akta osobowe załączone do akt sprawy)

Spółka zatrudnia w swojej firmie kierowców, w tym obywateli Ukrainy. Kierowcy zajmują się w większości przewozem towarów na terenie Unii Europejskiej. Z reguły kierowcy pracują około 3 tygodni w miesiącu na terenie Unii Europejskiej, a jeden tydzień mają wolny od pracy. W takim systemie pracuje także Y. S. . W Polsce opłaca on podatki. Pracownik ten był na początku zatrudnienia zameldowany we W., a od 20 grudnia 2020 r. mieszka w T.. Spółka wybudowała tam obiekt bazę dla kierowców, na budowę której przeznaczyła 5 milionów zł.

(dowód: zeznania świadka S. Ś. – k. 38 akt sprawy, zaświadczenia o zameldowaniu na pobyt czasowy zawarte w aktach osobowych)

Pracodawca odprowadzał składki do ZUS i zaliczki na podatek dochodowy od przychodów uzyskiwanych w Polsce. Wynagrodzenie za pracę było wypłacane na konto bankowe zainteresowanego w Polsce.

(dowód: oświadczenia wskazujące nr konta bankowego oraz oświadczenie pracownika dla celów obliczania miesięcznych zaliczek na podatek dochodowy od osób fizycznych zawarte w aktach osobowych)

Ubezpieczony jest obywatelem Ukrainy. Posiada ważną wizę pracowniczą, uprawniającą go do legalnego zamieszkiwania w Polsce oraz zezwolenie typu A na pracę ważne do dnia wydania decyzji . Legitymuje się ważnymi świadectwami kierowcy wydanymi przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego do celów zarobkowego przewozu drogowego rzeczy na podstawie licencji wspólnotowej .

(bezsporne)

Ubezpieczony zamieszkuje od grudnia 2020 r. w T. , gdzie jest zameldowany na pobyt czasowy , a wcześniej zamieszkiwał we W. świadcząc stamtąd pracę na rzecz pracodawcy. Posługuje się językiem polskim w stopniu komunikatywnym, posiada rachunek bankowy w polskim banku, na który wypłacane jest mu wynagrodzenie i inne świadczenia w polskich złotych, posiada nadany numer PESEL, opłaca podatek dochodowy i odprowadza składki na ubezpieczenia społeczne w Polsce.

(bezsporne)

Ubezpieczony poza powyższymi dokumentami posiadał wizę pracowniczą uprawniającą do legalnego zamieszkania w Polsce posiadał wizę uprawniającą go do pobytu w Polsce i legalnej pracy przyznanej na okres od 11 października 2019 r. do 9 października 2020 r.

(bezsporne)

Pracownik w trakcie zatrudnienia z uwagi na charakter pracy upoważnił pracowników biura w T. w osobach wskazanych w pełnomocnictwie do odbioru wszelkiej korespondencji kierowanej do niego. Został również poinformowany o terminie rozprawy.

(dowód : pełnomocnictwo – k. 45 oraz oświadczenie – k. 43 akt sprawy)

(...) Sp. z o.o. złożyła w stosunku do Y. S. wnioski o wydanie zaświadczenia o polskim ustawodawstwie na formularzu (...) na okres wskazany we wniosku.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. po przeprowadzeniu postępowania weryfikacyjnego wydał w dniu 13 listopada 2020 r. odmawiającą wnioskodawcy wydania zaświadczenia na formularzu (...) dla wskazanego wyżej ubezpieczonego od której płatnik składek wniósł odwołanie inicjując niniejsze postępowanie

Powyższy stan faktyczny Sąd Okręgowy ustalił na podstawie dowodów z dokumentów zawartych w aktach niniejszej sprawy, jak również w aktach organu rentowego oraz aktach osobowych ubezpieczonego. Zdaniem Sądu dokumenty, w zakresie w jakim Sąd Okręgowy oparł na nich swoje ustalenia, są wiarygodne, wzajemnie się uzupełniają i tworzą spójny stan faktyczny. Dokumenty te nie były przez strony sporu kwestionowane w zakresie ich autentyczności i zgodności z rzeczywistym stanem rzeczy, a zatem wynikające z nich okoliczności należało uznać za bezsporne i mające wysoki walor dowodowy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie.

Spór w niniejszej sprawie sprowadzał się do ustalenia, czy ubezpieczony Obywatel Ukrainy - pracownik (...) sp. z o.o. może podlegać polskiemu ustawodawstwu w zakresie zabezpieczenia społecznego, a w konsekwencji, czy organ rentowy powinien wydać zaświadczenie (...), o którym mowa w złożonym przez odwołującego się wniosku. Przy czym kwestią podawaną w wątpliwość przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych było to, czy osoba, której ma dotyczyć zaświadczenie AI, legalnie zamieszkuje na terytorium Polski.

Organ rentowy warunkował bowiem wydanie zaświadczenia, a tym samym potwierdzenie legalności zamieszkiwania, od przedłożenia dokumentu, który uprawnia do pobytu w Polsce oraz dokumentu potwierdzającego obowiązek podatkowy w Polsce (dokument potwierdzający rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy.

Podleganie obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym obywateli Ukrainy reguluje umowa międzynarodowa, jaką Rzeczpospolita Polska zawarła z Ukrainą - umowa z dnia 18 maja 2012 r. o zabezpieczeniu społecznym (Dz. U. 2013.1373), która weszła w życie z dniem 1 stycznia 2014 r.

Zgodnie z art. 3 umowy ma ona zastosowanie do osób, które podlegały lub podlegają ustawodawstwu jednej lub obu umawiających się stron, przy czym ogólna zasada z art. 6 wskazuje, że osoba, do której stosuje się niniejszą umowę, podlega ustawodawstwu tej umawiającej się strony, na której terytorium wykonuje pracę, zaś zgodnie z treścią art. 7 ust. 3, podróżujący personel przedsiębiorstwa transportowego, działającego na terytoriach obu umawiających się stron, podlega ustawodawstwu tej umawiającej się strony, na której terytorium przedsiębiorstwo jest zarejestrowane. Tym samym pracownicy odwołującej się Spółki mający obywatelstwo ukraińskie podlegają ustawodawstwu polskiemu w zakresie obowiązkowych ubezpieczeń społecznych (na podstawie art. 6 ust. 1 pkt 1 ustawy systemowej), tym bardziej, że wykonując pracę na terytorium Polski równocześnie wykonują pracę na terytorium innych krajów członkowskich Unii Europejskiej, a nie Ukrainy.

Zasady podlegania ubezpieczeniom społecznym określa ustawa z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. 2019.300 j.t.), która już w art. 2a ust. 1 stoi na gruncie równego traktowania wszystkich ubezpieczonych bez względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, narodowość, stan cywilny oraz stan rodzinny. Zatem nie ulega wątpliwości, że regulacjom tej ustawy podlegają co do zasady także obywatele państw obcych, którzy na terenie Polski podejmują działalność stanowiącą podstawę objęcia ich obowiązkowym ubezpieczeniom społecznym. Jak stanowi przepis art. 5 ust. 2 ustawy systemowej - nie podlegają ubezpieczeniom społecznym określonym w ustawie obywatele państw obcych, których pobyt na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej nie ma charakteru stałego i którzy są zatrudnieni w obcych przedstawicielstwach dyplomatycznych, urzędach konsularnych, misjach, misjach specjalnych lub instytucjach międzynarodowych, chyba że umowy międzynarodowe stanowią inaczej.

Jak wywiódł Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 28 maja 2008 r., (I UK 303/07), przed dniem 1 maja 2004 r. przez "pobyt o charakterze stałym" cudzoziemca rozumiało się zezwolenie na zamieszkanie lub osiedlenie się na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej lub posiadanie statusu uchodźcy albo zgodę na pobyt tolerowany, bądź zezwolenie na pracę.

W nowszym orzecznictwie, dokonując wykładni art. 5 ust. 2 ustawy systemowej Sąd Najwyższy wywiódł, że stały pobyt to pobyt niezmienny w danym okresie czasu, czyli w okresie realizacji podstawy ubezpieczenia, przy czym nie ma większego znaczenia okoliczność dotycząca tego, jaką administracyjną gwarancję prowadzenia działalności lub zapewnienie pobytu miał w Polsce obywatel państwa obcego. Zgodnie zaś z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 12 lipca 2017 r., (II UK 295/16) stały pobyt to pobyt niezmienny w danym okresie, czyli w okresie realizacji podstawy ubezpieczenia. Liczy się zatem to, czy obywatel obcego państwa przebywając na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej wykonuje stałą pracę w charakterze pracownika (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 17 września 2009 r., II UK 11/09, z dnia 6 września 2011 r., I UK 60/11 i z dnia 12 lipca 2017 r., sygn. akt II UK 295/16).

Ja trafnie wprawdzie podniósł ZUS w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji zasady ustalania właściwego ustawodawstwa regulują przepisy : rozporządzenia (WE) nr 883/2004 , rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 987/2009 z dnia 16 września 2009 r. dotyczącego wykonywania rozporządzenia (WE) nr 883/2004 w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego (Dz. Urz. UE nr L 284 z 30 października 2009 r. z późn. zm. I rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr (...) z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr 883/2004 i rozporządzenie (WE) nr 987/2009 na obywateli państw trzecich , którzy nie są objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo (Dz. Urz. Nr L 344 z 29 grudnia 2010 r. , zwanego dalej rozporządzeniem (UE) (...).

W myśl art. 1 rozporządzenia (UE) nr (...) przepisy rozporządzenia nr 883/2004 i rozporządzenia nr 987/2009 mają zastosowanie do obywateli państw trzecich , którzy nie są objęci tymi rozporządzeniami pod warunkiem , że zamieszkują oni legalnie na terytorium państwa członkowskiego i znajdują się w sytuacji , która pod każdym względem dotyczy więcej niż jednego państwa członkowskiego . Motyw 11 preambuły rozporządzenia nr 1231/2010 wskazuje jednoznacznie, że powyższe rozporządzenia powinny mieć zastosowanie tylko o tyle o ile dana osoba już legalnie zamieszkuje na terytorium państwa członkowskiego . Legalne zamieszkanie powinno być zatem warunkiem wstępnym do stosowania tych rozporządzeń. Trafnie także organ rentowy w uzasadnieniu decyzji zaznaczył, iż do oceny czy obywatel państwa trzeciego legalnie zamieszkuje w Polsce przyjmowane są 2 kryteria :

- Dokument uprawniający do pobytu w Polsce
- Obowiązek podatkowy w Polsce.

Dokumentem to potwierdzającym są : zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt czasowy oraz pracę i wiza S. lub wiza krajowa wydana w celu :

- wykonywania pracy w okresie nieprzekraczającym 6 miesięcy w ciągu kolejnych 12 miesięcy na podstawie wpisanego do ewidencji oświadczenia o powierzeniu wykonywania pracy cudzoziemcowi – ar. 60 ustę 1 pkt 5 ustawy z 12 grudnia 2013 r. o cudzoziemcach (dz. U. z 2017 r. poz. 2206 z późn . zm.) .
- wykonywania pracy , o której mowa w art. 88 ustę 2 ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy w okresie nieprzekraczającym 9 miesięcy w roku kalendarzowym – art. 60 ust. 1 pkt 5a ustawy o cudzoziemcach
- wykonywania pracy innej niż określona w art. 60 ustę 1 pkt 5 i 5 a ustawy o cudzoziemcach
- korzystania z uprawnień wynikających z posiadania Karty Polaka , oznaczonej symbolem D 18

Wskazać należy, że pojęcie "legalnego zamieszkania" na terytorium państwa członkowskiego nie zostało zdefiniowane na gruncie prawa europejskiego. Użycie zwrotu "legalne zamieszkiwanie" - bez dodatkowych warunków i bliższego sprecyzowania - w odniesieniu do terytorium państwa członkowskiego oznaczać musi poddanie kontroli legalności zamieszkiwania przepisom krajowym tego państwa.

Przenosząc powyższe na grunt analizowanej sprawy poza sporem jest, iż pracownik obywatel Ukrainy objęty zaskarżoną decyzją w całym okresie wykonywania pracy na rzecz płatnika tj. od 3 lipca 2020 r. do 31 grudnia 2020 r. posiadał zarówno ważne zezwolenie na pobyt czasowy, wizę uprawniającą do pobytu i pracy w Polsce , wykonywał pracę na podstawie umowy o pracę i z tego tytułu opłacał podatek dochodowy , jak również odprowadzane były z tytułu jego zatrudnienia składki na ubezpieczenie społeczne przez odwołującego płatnika składek. Miał on nadany nr PESEL oraz posiadał świadectwo pracy kierowcy uprawniające go do pracy w transporcie międzynarodowym.

Jakkolwiek wiza była ważna do 9 października 2020 r. to jak trafnie podniósł ZUS zgodnie z przepisem art. 15 zd ustę 1 i 2 ustawy z dnia 2 marca 2020 r. o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID -19 , innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacjami kryzysowymi (Dz. U. z 2020 r. poz 1842) jeżeli ostatni dzień okresu pobytu cudzoziemca na podległości wizej krajowej przypada w okresie zagrożenia epidemicznego lub stanu epidemii , ogłoszonego w związku z zakażeniem wirusem Sars – Co V – 2 , okres pobytu tej wizej oraz okres ważności tej wizej ulega przedłużeniu z mocy prawa do upływu 30 dni dnia następnego po dniu odwołania tego ze stanów, który obowiązywał jako ostatni . To oznacza, że wiza powyższa nadal pozostaje ważna.

Nie sposób zgodzić się w tej sytuacji z argumentacją ZUS-u, który uzależnia potwierdzenie legalnego zamieszkania od wydania dokumentu potwierdzającego obowiązek podatkowy w Polsce (rezydencję podatkową) wydany przez organ podatkowy.

Żądanie takie organu rentowego jest w ocenie Sądu Okręgowego nieuprawnione i nie znajduje oparcia w przepisach prawa europejskiego i polskiego. W szczególności źródłem prawa nie może być pismo Prezesa Zakładu z dnia 30 kwietnia 2018 r. powołane przez odwołującego się w odpowiedzi na odwołanie, z którego wynika, że od dnia 2 maja 2018 r. zmieniły się zasady dotyczące wymaganych dokumentów poświadczających legalność zamieszkania obywateli państw trzecich na terenie Polski i obok jednego z tytułów pobytowych: tj. zezwolenie na pobyt rezydenta długoterminowego RP, zezwolenie na pobyt stały, zezwolenie na pobyt czasowy oraz pracę, wiza S. lub wiza krajowa, uznanie rezydencji podatkowej obywatela państwa trzeciego w RP za bezwzględnie obowiązujące kryterium do uznania pobytu cudzoziemca na terytorium RP za legalny.

Pismo powyższe nie może być w żadnym razie źródłem prawa, a obowiązujące w tym zakresie opisane wyżej regulacje wbrew treści pisma Prezesa ZUS- nie uległy zmianie.

Ma rację skarżący, iż certyfikat rezydencji zgodnie z definicją zawartą w art. 5a pkt 21 ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych oznacza zaświadczenie o miejscu zamieszkania podatnika dla celów podatkowych wydane przez właściwy organ administracji podatkowej państwa zamieszkania podatnika. Zgodnie zaś z przepisem art. 3 ust. 1a ustawy z dnia 26 lipca 1991 r. o podatku dochodowym od osób fizycznych za osobę mającą miejsce zamieszkania na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej uważa się osobę fizyczną, która posiada na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej centrum interesów osobistych lub gospodarczych (ośrodek interesów życiowych) lub przebywa na terytorium Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż przez 183 dni w roku podatkowym. Tym samym, żądanie przez organ rentowy przedstawienia certyfikatu rezydencji podatkowej jest sprzeczne z celem rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr: (...), ujętym w jego preambule, jako lepsza integracja obywateli państw trzecich, którzy legalnie zamieszkują na terytorium państw członkowskich, poprzez przyznanie im jednolitych praw, odpowiadających możliwie jak najbardziej tym, z których korzystają obywatele Unii (pkt I).

Zgodnie też z postanowieniami Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 13 grudnia 2011 r. w sprawie procedury jednego wniosku o jedno zezwolenie dla obywateli państw trzecich na pobyt i pracę na terytorium państwa członkowskiego oraz w sprawie wspólnego zbioru praw dla pracowników z państw trzecich przebywających legalnie w państwie członkowskim (Dz.U.UE. (...).343.1), obywatele państw trzecich, którzy zostali przyjęci w państwie członkowskim w celu wykonywania pracy zgodnie z prawem Unii lub prawem krajowym mają prawo do równego traktowania z obywatelami państwa członkowskiego, na którego terytorium przebywają, w zakresie działań zabezpieczenia społecznego określonych w rozporządzeniu (WE) nr: (...). Ograniczenia zastosowania zasady równego traktowania, które mogą wprowadzić państwa członkowskie w stosunku do legalnie zatrudnionych na ich terenie obywateli państw trzecich nie dotyczą zasad delegowania do pracy w innym państwie członkowskim, czy określania mającego zastosowanie ustawodawstwa, wprowadzonych rozporządzeniem, a jakiegokolwiek ograniczenia równego traktowania w zakresie zabezpieczenia społecznego na mocy cytowanej dyrektywy nie powinny naruszać praw przyznanych na mocy rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr: (...) z dnia 24 listopada 2010 r. rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr: (...) i i rozporządzenie (WE) nr: (...) na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo.

Wskazać również należy na utrwaloną w orzecznictwie Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej zasadę (tzw. reguła VanderElsta) - prawo przedsiębiorcy delegowania legalnie zatrudnionych cudzoziemców spoza Unii na czas określony do innego państwa członkowskiego w celu wykonywania tam usługi, bez konieczności spełnienia w tym państwie wymogów w rodzaju uzyskania pozwolenia na pracę. Trybunał wskazał, że pewne dodatkowe wymagania w odniesieniu do pracowników delegowanych pochodzących z państw trzecich stawiane przez niektóre z państw członkowskich są nieproporcjonalne (por. wyrok ETS z dnia 9 sierpnia 1994 r., w sprawie C-43-93, z dnia 19 stycznia 2006 r., w sprawie C-244/04, z dnia 21 października 2004 r., w sprawie C-445-03).

Reasumując ma rację skarżący, iż żądanie przedstawienia certyfikatu rezydencji podatkowej w stosunku do pracowników pochodzenia ukraińskiego jest właśnie nieproporcjonalne i może narazić Polskę na odpowiedzialność z tytułu naruszenia prawa wspólnotowego. W szczególności w kontekście wymagań stawianych przez pozostałe państwa członkowskie co do konieczności legitymowania się przez kierowców podczas kontroli formularzem (...)

oraz konsekwencjami za jego brak w postaci wysokich grzywnien lub nawet obowiązek zaprzestania świadczenia usług transportowych w państwie przyjmującym przez płatnika. Tym bardziej, że jak wskazano powyżej wydanie certyfikatu rezydencji uzależnione jest między innymi od przebywania na terenie Rzeczypospolitej Polskiej dłużej niż 183 dni w roku podatkowym.

Jak trafnie zatem wskazał odwołujący w odwołaniu od zaskarżonej decyzji choć definicja "legalnego zamieszkania na terytorium państwa członkowskiego" nie została zdefiniowana na gruncie prawa europejskiego, to pojęcie "legalnego zatrudnienia" zostało zinterpretowane przez Trybunał Sprawiedliwości, który wyroku z dnia 24 stycznia 2019 r. w sprawie C – 477/17 R. S. V. . W zadanym przez Sąd odsyłający pytaniu prejudycjalnym zwrócono uwagę na to, że zastosowanie art. 1 rozporządzenia nr: (...) z dnia 24 listopada 2010 r. stwarza problem z uwagi na istniejące między różnymi jego wersjami językowymi rozbieżności, ponieważ pojęcie "legalne zamieszkanie" wydaje się odpowiadać zarówno obecności, która nie jest długoterminowa, jak i pobytowi przejawiającemu pewien stopień stałości. Sąd ten wskazywał, że ani długość obecności, ani fakt, że obywatele ci zachowują zwykły ośrodek swych interesów życiowych w państwie trzecim, nie są jako takie rozstrzygające przy określaniu, czy obywatele ci "legalnie zamieszkują na terytorium danego państwa członkowskiego" w rozumieniu art. 1 tegoż rozporządzenia. Trybunał podkreślił, że zarówno z potrzeb jednolitego stosowania prawa Unii, jak i z zasady równości wynika, że treściom przepisu prawa Unii, takiemu jak art. 1 rozporządzenia nr: (...), który nie zawiera wyraźnego odesłania do prawa państw członkowskich dla określenia swego znaczenia i zakresu, należy nadać zwykle w całej Unii Europejskiej autonomiczną i jednolitą wykładnię. W sentencji orzeczenia wskazano, że artykuł 1 powołanego wyżej rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady rozszerzającego rozporządzenie (WE) nr: (...) i rozporządzenie (WE) nr: (...) na obywateli państw trzecich, którzy nie są jeszcze objęci tymi rozporządzeniami jedynie ze względu na swoje obywatelstwo, należy interpretować w ten sposób, że obywatele państw trzecich, tacy jak ci, których dotyczy sprawa w postępowaniu głównym, przebywający i wykonujący tymczasowo pracę w różnych państwach członkowskich na rzecz pracodawcy mającego siedzibę w danym państwie członkowskim, mogą powoływać się na przewidziane w rozporządzeniu (WE) nr: (...) Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 29 kwietnia 2004 r. w sprawie koordynacji systemów zabezpieczenia społecznego i rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr: (...) z dnia 16 września 2009 r. dotyczącym wykonywania rozporządzenia nr: (...) zasady koordynacji w celu określenia ustawodawstwa w zakresie zabezpieczenia społecznego, któremu podlegają, ze względu na to, że przebywają oni i pracują legalnie na terytorium państw członkowskich.

Zatem w świetle wyżej wymienionego orzeczenia o legalności zamieszkania przesądzają dwie przesłanki: legalnego przebywania oraz legalnej pracy.

W tym miejscu wskazać należy, że Trybunał Sprawiedliwości dokonał wykładni prawa UE, aby zapewnić jego stosowanie w taki sam sposób we wszystkich państwach UE.

W okolicznościach niniejszej sprawy bezspornym jest, że zainteresowany, obywatel Ukrainy, w okresach wymienionych w punkcie 1 wyroku wykonywał stałą pracę kierowcy w międzynarodowym transporcie drogowym na podstawie umowy o pracę zawartej z polskim przedsiębiorcą, mającym siedzibę w Polsce i w związku z tym podlegał obowiązkowo ubezpieczeniom społecznym w Polsce. Bezsporne jest również i to, że zainteresowany został zatrudniony legalnie, albowiem przebywał na terytorium Polski na podstawie ważnej wizy, bądź karty pobytu wydanej w celu wykonywania pracy i uzyskanego zezwolenia na pracę, którą wykonywał. Zainteresowany we wskazanych w wyroku okresach posiadał wizę pracowniczą, uprawniającą go do legalnego zamieszkiwania w Polsce, Legitymował się też ważnym świadectwem kierowcy wydanym przez Głównego Inspektora Transportu Drogowego do celów zarobkowego przewozu drogowego rzeczy na podstawie licencji wspólnotowej. A to oznacza, iż w okresach powołanych w punkcie 1 wyroku spełniał obie przesłanki, które zobowiązywały organ rentowy do wydania dla obywatela Ukrainy objętego zaskarżoną decyzją do wydania mu zaświadczenia (...) o ustawodawstwie dotyczącym zabezpieczenia społecznego mającym zastosowanie do objętego decyzją pracownika Y. S..

W związku z powyższym, Sąd Okręgowy na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c. zmienił zaskarżoną decyzję, o czym orzekł jak w pkt 1 sentencji wyroku.

O kosztach Sąd Okręgowy orzekł na podstawie art. 98 kpc jak w punkcie 2 sentencji.